

ÜNİVERSİTE MÜZELERİNİN VE SERGİ SALONLARININ ULUSLARARASI MÜZE ETİK KODLARI DOĞRULTUSUNDA UYGULAMALARI: ANKARA ÜNİVERSİTESİ MÜZELERİ VE SERGİ SALONLARI

PRACTICES OF UNIVERSITY MUSEUMS AND EXHIBITION HALLS IN ACCORDANCE WITH INTERNATIONAL MUSEUM ETHICS: ANKARA UNIVERSITY MUSEUMS AND EXHIBITION HALLS

Pınar Ece GÜVENÇ

Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Bölümü
peyorulmaz@ankara.edu.tr
ORCID: 0009-0009-0383-6827

Ceren GÜNERÖZ

Ankara Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Müzecilik Bölümü
ckaradeniz@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5773-8557

ÖZ

Müzecilikte kültürlerarası farklılıkların göz önünde bulundurulması, sosyal kabul ve dışlanmanın müze çalışmalarıyla irdelenmesi, izleyicinin ihtiyaçlarının ön plana çıkarılması, müzelerin demokratikleşme süreçlerinde oynadıkları rollerin vurgulanması ve etik kavramı müze tanımının önemli bileşenleridir. Etik, bu alanda çalışanların kendi müzelerinin geleceği, koleksiyonları ve topluluklarla olan ilişkileri ile ilgili kararları vermelerine yardımcı olmak için gerekli kural ve ilkeleri temsil eder. Müze sektöründe kararlaştırılan etik ilkelere uyulmasıyla kişiden kişiye değişebilen kendi bireysel etik anlayışı yerine, geçerliği kabul edilmiş ortak kurallar çerçevesinde hareket etmelerini sağlamaktadır. Bu çalışmada Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM), müze etik kodları çerçevesinde, topluma, kamuya ve profesyonel müze çalışanlarına hizmet şeklindeki etik yaklaşım temel alınarak yurt dışı müze etik kod örnekleri incelenmiş ve Ankara Üniversitesi bünyesindeki müzeler ve sergi salonlarında etik kuralların uygulanabilirliği görevli personellerin görüşleri alınarak betimsel ve nicel olarak analiz edilip yorumlanmıştır. Elde edilen verilere göre bahsedilen müzelerin ve sergi salonlarının kendilerine ait etik kod ve kural olmadığı halde birçok etik kodu yerine getirmeye çalıştıkları, uygulanamayan etik kodlar için yeterince bilgi ve personele sahip olunmadığı gözlenmiştir.

ABSTRACT

Considering intercultural differences in museology, examining social acceptance and exclusion through museum practices, prioritizing the needs of the audience, emphasizing the roles museums play in democratization processes, and the concept of ethics are important components of the definition of a museum. Ethics represent the necessary rules and principles to help those working in this field make decisions regarding the future of their museums, their collections, and their relationships with communities. Adherence to the ethical principles agreed upon in the museum sector ensures that actions are taken within a framework of universally accepted rules, rather than individual ethical understandings that may vary from person to person. This study examines examples of international museum ethical codes within the framework of the International Council of Museums (ICOM) ethical codes, focusing on the ethical approach of serving society, the public, and professional museum workers. The applicability of ethical rules in university museums and exhibition halls within Ankara University was analyzed descriptively and quantitatively, based on the views of the personnel in charge. According to the obtained data, although mentioned museums and exhibition halls did not have their own ethical codes and rules, they tried to fulfill many ethical codes. It was observed that there was not enough information and personnel for the implementation of some ethical codes.

Geliş Tarihi:

05.04.2024

Kabul Tarihi:

12.07.2024

Yayın Tarihi:

29.09.2024

Anahtar Kelimeler

Etik
Etik kod
Müzecilik
Üniversite müzesi
Müze eğitimi

Keywords

Ethic,
Ethic codes,
Museology,
University museum,
Museum education,

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1464321>

Atf/Cite as: Güvenç, P. E., & Güneröz, C. (2024). Üniversite müzelerinin ve sergi salonlarının uluslararası müze etik kodları doğrultusunda uygulamaları: Ankara Üniversitesi müzeleri ve sergi salonları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(3), 1069-1085.

Giriş

Prag'da 24 Ağustos 2022 tarihinde yapılan Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) Olağanüstü Genel Kurulu'nun kabul ettiği yeni müze tanımına göre *Müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen, toplumun hizmetinde olan kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği destekler. Eğitim, keyif, yansıtma ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunarak etik, profesyonel bir şekilde toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurarlar.* (ICOM, 2022). Bu tanım ile birlikte müzelerin sadece nesne muhafaza eden kapalı alanlar olmaktan çıkarak çağdaş müze anlayışı ile eğitim işlevinin öne çıktığı, paylaşma ve kazanım becerilerinin elde edilebileceği alanlar olarak kabul edildiği de ifade edilmiştir. Öte yandan ICOM'un belirlediği tanımlardan farklı olarak müzelerin etik prensipler doğrultusunda çalışması gerektiğinin de altı çizilmiştir. Prag'da vurgulanan yeni müze tanımı, müzelerin aynı zamanda sürdürülebilirlik süreçlerinde oynayacakları rolün içeriğine ilişkin vizyonların da belirlenmesi açısından önemlidir. Sürdürülebilirlik, uzun süre dayanma veya devam etme yeteneği anlamına gelmektedir (*sürdürülebilir ve savunulabilir* anlam bakımından benzerdir). Sürdürülebilirlik, çevre, toplum ve ekonomi unsurları arasındaki bağlantılar etrafında daha geniş bir anlam kazanmaya başlamıştır. Bu gelişmeler *sürdürülebilirliği* müzelerin hedefi haline getirmiş ve *sürdürülebilirliğe* ulaşmaya yardımcı olan *sürdürülebilir kalkınma* faaliyetlerinin oluşturulmasına ön ayak olmuştur (Theopisti vd. 2014). Müzelerin sürdürülebilirlik vurgusu eş zamanlı olarak *müze etiği* konusunu gündeme taşımıştır. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030 kapsamında kültürel ve doğal çeşitliliğin korunması ve desteklenmesi 21. yüzyılın önemli sorunları arasındadır. Bu nedenle müzeler ve koleksiyonlar, doğanın ve insanın somut ve somut olmayan tanıklıklarının korunmasının birincil araçlarıdır. Müzeler, kültürel ve doğal mirasın değerinin anlaşılması ve insanların bu değerlerin bakımına ve aktarımına katkıda bulunma sorumluluğu konusunda kamu bilincini artırma konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. Müzeler ayrıca, özellikle kültürel ve yaratıcı endüstriler ve turizm yoluyla ekonomik kalkınmayı da destekler. Bu bağlamda mirasın korunması, kültürel çeşitliliğin sağlanması ve teşvik edilmesi, müze eğitimi politikasının geliştirilmesi, yaşam boyu öğrenme ve sosyal uyum ile yaratıcı endüstrilerin ve turizm ekonomisinin geliştirilmesi sürdürülebilir kalkınmanın öncelikleri arasında olmakla birlikte müzecilik uygulamalarında uzmanlaşmayı ve müzelerin işlevlerini vurgulamayı da zorunlu kılmıştır (McGhie, 2019). Özellikle müzelerin çok sayıda insan tarafından güvenilen kurum olmaları; toplumda adalet, güven ve hoşgörü kaynağı olarak görülmeleri müze etiğini gündemde tutmaktadır.

Müzelerin ve müze çalışanlarının, müze uygulamalarında normatif sorulara çözüm önerileri üretmek, sunmak ve etik bir yaklaşım sağlamak için almaları gereken temel etik ilkeleri destekleyen eylemlerde bulunmaları gerekir. Bu bağlamda etik düşünce günlük müze pratiğinin önemli bir parçası olmalıdır. Müze ziyaretçileri, yerel halk, bağışçılar, iç ve dış paydaşlar, sponsorlar ve müze için diğer fon sağlayıcılar açısından güven önemli bir husustur. Müzelerin bu güveni sürdürebilmeleri için tüm çalışma alanlarında etik kurallar çerçevesinde davranmaları ve çalışmaları gerekmektedir. Etik kurallar, üniversite müzeleri için de geçerli olup; ziyaretçileriyle belirli sınırlılıklarda buluşan bu müzeler için koleksiyon geliştirme, sergi tasarımı, eğitim ve aynı zamanda iletişim bağlamında fırsatların da önünü açmıştır.

Çağdaş ve yeni müze tanımında yer alan *etik* Yunanca *ethicos* sözcüğünden türemiştir. Bir disiplin olarak etik, neyin iyi neyin kötü olduğunu inceler ve ahlaki görev, sorumluluk ve yükümlülükleri belirtir (Feldman, 2013). Etik kavramıyla birlikte anılan *ablak* ise, toplum tarafından benimsenmiş genel örf, gelenek ve adetler bütünüdür. Etik, ahlak üzerine bir düşünme eylemidir (Pieper, 2012). Etik kod, belirli bir grup, meslek, organizasyon ve toplum içinde kabul edilen davranış kuralları ve ilkelerin yazılı ve resmi olarak ifade edilmiş halidir. Etik kod, birey ve gruplara karşı sorumluluklarını belirten, temel değer ve ilkeleri ifade eden, etik ve profesyonel çalışma prensiplerini gösteren yol gösterici kurallar bütünüdür (Aydın, 2012). Etik kodların işlevleri arasında alanında disiplini oluşturmak, iş ortamında birey ve personelin kabul edilir ve kabul edilemez davranışlarını ayırt etmesini sağlamak, karar verme sürecini kolaylaştırmak, ilişkisi bulunduğu birey ve grup ile güvenli ilişkiler kurmak, yasalarla uygun hareket edilmesinde yol gösterici rehber olarak rol oynamaktadır. Etik kodlara uyulmaması durumunda yaptırımın türü ve süresi ihlalin ciddiyeti ve kurumun politikasına bağlı olmakla birlikte yazılı ve sözlü ihtar, disiplin ve maddi cezalar ve yasal işlemler şeklinde olabilmektedir. Edson'a (2016) göre, müze profesyonelleri, müzeye ilişkin aldıkları her kararda etik ilkelere uymak zorundadır, çünkü müzeler toplum için değeri sunulan hizmetin kalitesiyle doğru orantılı olan bir kamusal değer göstergesidir ve ikinci olarak, entelektüel yetenek ve mesleki bilgi tek başına müzede çalışanlar için yeterli değildir. Müze çalışanlarının yüksek

bir etik davranış standardından ilham alması gerekmektedir. Bu yaklaşımlarla ICOM, müzelerin uyması için gerekli ilke ve kuralları etik kodlar şeklinde belirlemiştir.

Üniversite müzesi, bir üniversitenin tarihsel süreç ve gelişimini anlatan ve içerdiği koleksiyona göre çeşitlilik gösteren bir müze türüdür. Başka bir deyişle üniversite müzesi, üniversite bünyesinde eserleri toplayan, bağış ya da satın alma yoluyla koleksiyon oluşturan, üniversitedeki akademisyenlerin ve öğrenciler ile birlikte üniversite çevresinde yaşayan halkın da eğitim ile gelişimine olanak sağlayan bilim ve kültür merkezleri olarak nitelendirilmektedir (Onur, 2009). Silav'a göre (2019), üniversitelerin tarihini ve gelişimini anlatan sahip olduğu koleksiyona göre çeşitlilik gösteren üniversite müzelerinin, eğitim kurumu olmasının yanı sıra toplumun bilinçlenmesi amacıyla kuşaktan kuşağa aktarılan kültür ve kültürel çeşitlilik içeren değerler açısından önemli olduğunu dile getirmektedir. Üniversitelerin sahip olduğu ve çeşitlilik içeren farklı disiplinlere ait koleksiyonlar genellikle; arşiv niteliğinde olan hatıra eşyaları, tören nesnelere, eğitim ve öğretime ilişkin nesnelere; antropolojik, jeolojik, biyolojik gibi eğitim ve uygulamalı araştırmaya yönelik bilimsel çalışmalarda kullanılan koleksiyonlardan oluşmaktadır (Göğebakan, 2016: 474). Üniversite koleksiyonları açısından sergi salonları ve müzeler toplumdaki itibarlı konumu nedeniyle beklentilerin yüksek olduğu oluşumlardır. Buna bağlı olarak, üniversitelerdeki koleksiyon ve müze oluşumlarında üniversitelerin kendi bünyelerindeki potansiyellerinden dolayı avantajlara sahip olsa da alışılmışın dışında problemler yaşayabilmektedir (Keser Kayaalp ve Teoman, 2016).

Üniversite müzeleri, modern müze kurumunun en eski tanınabilir biçimi olarak kabul edilen Oxford'daki Ashmolean Müzesi'nin kuruluşuna yani 17. yüzyıla dayanmaktadır. Ashmolean, İngiltere'deki en eski halka açık müze olarak bilinmektedir ve modern müze kurumunun en erken şeklidir (Boylan, 1999: 46). Ashmolean Müzesi, 1683'te açıldığından beri, üniversite müzesi olarak toplama, araştırma, öğretme, sergileme ve toplumla iletişim kurma alanlarında 300 yıldan fazla bir süre boyunca faaliyet göstermektedir (MacGregor, 2001; Were, 2010). 17. ve 21. yüzyıllar arasında, öğretim, bilimsel uygulama ve doğal ile kültürel dünyanın bilgisi alanında yaşanan gelişmeler sayesinde üniversite müzelerinde sayısız eserin ve örneğin birikmesine, kullanılmasına ve hatta elden çıkarılmasına neden olmuştur (Lourenço 2004: 13). Hannan'a göre (2013), yüksek öğretimdeki güncel değişikliklerin, bireysel kurumlarda da ilginç gelişmelere yol açtığını ve üniversite müzelerinin bu süreçte önemli bir rolü olduğunu dile getirmiştir. Örnek vermek gerekirse, Londra Üniversitesi Koleji (UCL nesne tabanlı öğrenmeyi öğretim programının birçok bölümüne entegre etmiştir. Bu tür gelişmelerin ardından, UCL müze tabanlı programı on yılın sonunda, UCL'nin British Council ile ortaklık yaparak dünyanın dört bir yanından erken kariyerli müze profesyonellerine kısa kurslar sunmayı amaçlayan bir Müzeler Eğitim Okulu geliştirdiği bir aşamaya ulaşmıştır (Simpson, 2014; Guidance For Restitution and Return of Items From University Museums and Collections, 2021).

Üniversite müzelerindeki koleksiyonlar aynı zamanda birçok insanın yaşamını ve üniversiteler ile dünya arasındaki birçok bağlantıyı da temsil etmektedir. Diğer müzelerin çoğunda olduğu gibi üniversite müzeleri de koleksiyonlarını geçmiş ve gelecek nesilleri için emaneti saklamakla yükümlüdür. Bu açıdan sorumlu olan bu kurumlar, koleksiyonlardaki öğelerin yanı sıra koleksiyoncuların, bağışçıların ve paydaşları için etik açıdan belli sorumlulukları üstlenirler.

ICOM, üniversite müzelerinin işlev ve uygulama bağlamında çağdaş müzecilik yaklaşımlarını benimsemeye bilimsel bir yol haritasını izlemesi için Üniversite Müzeleri ve Koleksiyonları Komitesi (UMAC) resmen 2000 yılının haziran ayında ICOM Yürütme Konseyi tarafından oluşturulmuştur ve ilk yıllık konferansını 2001'de Barcelona'da gerçekleştirmiştir.

UMAC, yüksek öğrenim müzelerinin ve tüm disiplinlerdeki koleksiyonların küresel savunucusudur. UMAC, araştırma, eğitim, kültürel, tarihi, doğal ve bilimsel mirasın korunmasına yönelik temel kaynaklar olan üniversite müzeleri ve koleksiyonlarının sürekli gelişimini desteklemektedir. UMAC 2000'de uluslararası bir üniversite müzesi profesyonelleri grubu tarafından tasarlanmıştır. Bu profesyoneller, üniversite müzelerinin daha büyük bir yüksek öğretim kurumunun bir parçası olduğu için farklı sorunlarla karşılaşacağını fark etmişlerdir.

Dolayısıyla üniversite müzelerinin bilimsel ve uygulamalı çalışmalarında üniversite müzelerinin rehberi olmuştur ve müzeler için yapılan etik çalışmaları yakından izlemeye başlamıştır. UMAC bu bağlamda ICOM tarafından oluşturulan *Müzeler için Etik Kodları* tam anlamıyla benimsemektedir (UMAC 2024).

ICOM tarafından oluşturulan *Müzeler için Etik Kodları*, (Code of Ethics for Museums) profesyonel müze çalışanları için çağdaş müze tasarımına uygun olacak şekilde genel etik ilkeleri içeren bir etik kılavuz olarak

nitelendirilebilir (ICOM, 2017). Bu kılavuz, ulusal mevzuat açısından müze etiği ve meslek etiğinin değişkenlik gösterdiği müze alanındaki işleyiş için uluslararası geçerliği olan bir düzenlemedir (ICOM, 2017). ICOM tarafından oluşturulan etik ilkeler kılavuzu, evrensel olarak profesyonel müze çalışanlarının uyması gereken kuralları aktarır. Müzeler için beklenen azami ile asgari davranış ve performans ölçütlerini belirler (ICOM, 2017). Müzelerin resmi olarak onaylanmış, ayrı ve farklı kurumsal etik kodlara sahip olmaları beklenmektedir. Kurumsal etik kodlar kurumlar için politikalarını, misyon ile vizyonlarını ve kamu adına yaptığı hizmetleri ifade etmektedir. Müzeler için oluşturulan etik kılavuz ile beraber çeşitli ülkeler zamanla kendi etik kodlarını oluşturmuşlardır.

Müzeler İçin Etik Kodların Ortaya Çıkış Süreci ve Uluslararası Gelişmeler

Gary Edson tarafından 1997’de ortaya atılan “Müze Etiği” kavramı müze çalışmalarında profesyonelleşmenin ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermiştir. Edson (1997)’a göre, müze etiğinin müzelere dışsal değerlerin empoze edilmesiyle ilgili değil, müze uygulamalarının temellerinin anlaşılmasıyla ilgilidir. Profesyonelleşme olarak etik, kamuyu ayırt etmede önemli bir rol oynamaktadır. Kişisel kazanç elde etmeden kaçınmaktan, siyasi çıkarılara hizmet etmekten uzak durmaya kadar çok farklı hareket biçimlerini kapsamaktadır. Macdonald (2006), müzelerin yeni müzecilik anlayışı kapsamında temsil konusuna, kimlik politikalarına, müze olgusuna ve politika geliştirme süreçlerine dikkat etmeleri gerektiğini ifade ederek; bu kapsamda müze birimlerinde müzecilik süreçlerine ilişki etik uygulamaların yerleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu yolla müze çalışmaları genişletilecek; özellikle koruma ve onarım ile ziyaretçilerle iletişim, pazarlama ve eğitim çalışmalarında etik yaklaşımların öne çıkarılması gerektiğini savunmaktadır. Dolayısıyla Macdonald tarafından vurgulandığı üzere “etik” müzelerin önemle ele alması ve başlı başına çalışması gereken bir konu konumundadır. Marstine (2011), üniversitelerin oluşturduğu sanat galerilerinden dünya çapındaki müzelere ve miras alanlarına ve milli parklara kadar, tarihlerdeki ekonomik, politik ve kültürel en ciddi zorluklardan bazılarıyla karşı karşıya olduklarını belirtmektedir. Marstine (2011), müzelerin dünya çapında insan kaynağının az olmasının, kültürel kaynakların yetersiz olmasının ve finansmanın az olmasının çoğu zaman yenilikçi gündemlerin, kamu yararını teşvik eden yaklaşımların, görünüşte güvenli ve geleneksel yaklaşımlar uğruna terk edildiğini de eklemektedir. Yerkovich ise, müzelerin kültürel ve ruhani ana kaynağının koleksiyon olduğunu öne sürerek müze çalışmalarında koleksiyon yönetiminin ve müze etiğinin öncelikle müze koleksiyon politikasının oluşturulması ve uygulanmasıyla sağlanabileceğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte mali baskının bazı müze yöneticilerinin ve mütevelli heyetinin, kalıcı koleksiyonlarını sermayeye dönüştürmekten, kurumlarının etik anlayışından taviz verebilecek eğitim programlarını kesmekten de öteye taşıdığını da ifade etmektedir ki bu durumun önüne geçmek gerekmektedir.

Son yirmi yıldaki sosyal, ekonomik, politik ve teknolojik eğilimler müze sektöründe müzelerin ahlaki temsilciliğine ilişkin gelişen bir söylemi ateşlemiştir. Sandell ve Nightingale (2012), nesnellüğün anlaşılması zor bir duruş ve kurumun çağrılan otoritesi aracılığıyla değer kazandıran varsayılan bir konum olduğunu ikna edici bir şekilde savundu. Sandell ve Nightingale (2012), "ahlaki aktivizm" terimini müzelerin hem müze içinde hem de dışında sosyal katılımı ve insan haklarını teşvik etmede değişim araçları olarak potansiyellerini gerçekleştirmelerine yönelik bir yön önermek için kullanıyor. "Kurumsal ahlak" bu bağlamda müzeler açısından şöyle tanımlanabilir: müzelerin vicdanı olmasa da ahlaki bir temsilciliğe sahip olmaları gerekir. Kurumsal ahlak, kişisel ve mesleki etiğin ötesine geçmektedir. Müze personeli zamanla değişebilirken, zaman ve mekandaki sinerjilerin özellikle organizasyonel değişim mekanizmalarına katılması önemlidir ve müze etiğinin yanı sıra kurumsal bir etiğin oluşturulması açısından önemlidir.

Müze sektörünün toplumun değişen ihtiyaçlarına giderek daha duyarlı hale geldiği iyice belgelenmiştir; müzeler değişimi politikanın belirleyici bir unsuru olarak kabul etmeye başlamıştır. Bununla birlikte, kurumsal bürokrasiler, fon kaynaklarının talepleri ve ortak uygulamalara bağlılık, farklı topluluklar arasında ortak otorite ve sosyal anlayış değerlerini benimsemek için gereken bütünsel yeniden düşünme türünden ziyade tipik olarak müzede kademeli bir değişim öngörmüştür. Bugün müzelerde yaratıcılık ve risk alma genellikle tek seferlik projelerle yönlendirilmektedir. Bu bağlamda, köklü bir değişim politikası ve uygulaması, müzenin değişim etiğine bağlıdır. İlerici müze, günün temel etik sorunlarına derin bir bağlılıkla bağlıdır ve desteklenmektedir. Müze etiği söylemi, müzelerin kamusal değerini etkili bir şekilde aktarmaktadır ve süreç, müzelere değişim, demokrasi ve şeffaflık konularında güç verir çünkü halkın güvenini oluşturur (Marstine, 2011).

Ulusal ve uluslararası düzeyde müze çevrelerinde etik ile ilgili sorunların ve çözümlerin yetersiz kalması nedeniyle müze etiğinin önemi son yıllarda giderek artmıştır. Örneğin, sömürgeciliğin yerli halk üzerindeki etkisi ve imparatorlukların tarihsel olarak zenginleşmek amacıyla oluşturduğu koleksiyonların bugünkü durumu, yerli halkların kendilerine eserlerin ait oldukları ülkelere geri dönmeleri yolundaki talepleri, aynı şekilde yağmalanan sanat eserlerini geri istemeleri, sanat eserleri ile ilgili yasa dışı ticaretin varlığı, yerli halkın müzeye kabulünde yaşanan sorunlar ile yerli toplulukların uzun yıllar müzelerden dışlanması, azınlıklara yapılan ırkçılık faaliyetleri, müze birimleri arasında yakın ilişki bulunmaması ve güçlü bir hiyerarşik düzenin aşılabilmesi gibi durumlar müzeler için etik sorunlara örnek gösterilebilir.

ICOM, müzelerle yukarıda belirtilen etik sorunlara çözüm bulmaları amacıyla, ilk kez Gelen Eserler (Edinim) Etiği Beyannamesi (1970), ICOM'un kapsamlı bir *Meslek Ahlakı Kanunu* oluşturmak için ilk belgeyi hazırlamıştır. Kanun, 1986'da Buenos Aires'de (Arjantin) toplanan Genel Kurul'da kabul edilmiş ve 2001-2004 yıllarında Barcelona ve Seul'de (Kore Cumhuriyeti) gözden geçirilmiştir. Gelen Eserler Etiği Beyannamesine göre müzenin misyonu, vizyonu, konumu veya alanı ayırt edilmeksizin belli başlı etik ilkeler ile gelen eserler açısından mesleki bir bütünlük çerçevesinde kullanılabilir olarak değerlendirilmelidir. Kısaca bunun anlamı, müzeye gelecek olan tüm eserlerin kaynağı hakkında net, eksiksiz ve yeterli bir doküman olmalıdır. ICOM kararları, tüm müzelerle kendi işleyişlerinin farklılığı açısından uygulanabilir nitelikte bir ilke ve kurallar bütünü olarak olamayacağından müzelerin kendi etik ilke ile kurallarını oluşturması beklenmektedir. Bu örnekler, ICOM'un kararlarına bağlılık taahhüdünde bulunan müzelerle kendi ilkelerini oluşturmada rehber olarak çeşitli dokümanlar sunmaktadır. Gelen eserler ile ilgili mesleki bir etik kural oluşturmanın ilk adımı olarak müze personeli, eserlerin toplanmasında ICOM tavsiyelerini bir görev olarak kabul etmekte ve böylece ülkelerin kültürel miraslarını korumalarına ve zenginleştirmelerine yardımcı olarak uyum taahhüt eden diğer müzelerle tüm mesleki eylemler kapsamında öncelik tanımayı kabul etmektedir.

ICOM, *Müzeler için Etik Kodlar* üzerinde çalışmadan önce, 1977'de İngiltere'de İngiltere Müzeler Birliği (British Museum Association) tarafından *Müze Yetkilileri için Etik Kurallar (Ethical Standards for Museum Professionals)* adlı bir etik kodlar kılavuzu oluşturulmuştur (Karadeniz, 2020). Müze Etik Kodları 1994'te kabul edilen *Müze İdari Yapıları İçin Uygulama Kodu* ile birlikte 1996 yılında *Müzelerde Çalışanlar İçin Davranış Kodu* şeklinde değiştirilmiştir (Museums Association, 2002). Bu kurallar, 2001 yılında Barselona'da yapılan 20. Genel Toplantıda başlık *ICOM'un Müzeler İçin Etik Kodlar* şeklinde revize edilmiştir. ICOM'un oluşturduğu etik kodların daha net ve anlaşılabilir olması amacıyla 2004'te Seul'deki 21. Genel Toplantıda yeniden gözden geçirilmiş ve resmen kabul edilmiştir. 2004'te revize edilen kurallar, ICOM komiteleri tarafından 38 farklı dile çevrilmiştir. ICOM Daimî Etik Komitesi (ETHCOM), çeşitli web seminerleri düzenleyerek konuyu ayrıntılı olarak çalışmıştır. ICOM'un müze etiğinin kodlarını oluşturmak adına Uluslararası Doğa Tarihi Müzeleri Komitesi (NATHIST) ve ICOM Etik Komitesi (ETHCOM) ile oluşturulan ICOM Doğa Tarihi Müzeleri Etik Kodları 2013'te Rio de Janeiro'da yapılan 28. ICOM Genel Toplantısında onaylanmıştır (ICOM, 2013).

2019'da Kyoto'da düzenlenen 25. ICOM Genel Toplantısında, etik kodların gözden geçirilmesi ve revize edilmesi gerektiğine karar vermiştir. İncelemenin sonucu bir revizyon ihtiyacı gösterdiği gerekçesiyle, Prag'da ICOM'un 26. Genel Konferansı sırasında revize edilmiş koda ilişkin bir oylama yapılmıştır ve yeni müze tanımına, müzelerin etik kodlara uyan yerler olduğu ibaresi yer almıştır. Müzeler için etik kodların revize edilmesi ile ilgili ETHCOM süreçte yer almakta ve Müze Tanımı Daimî Komitesi ile iş birliği içerisinde çalışmaktadır. 2021'in başında ETHCOM ile ICOM ilk iş birliği yaparak etik kodların daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiği sonucuna ulaşmış ve ETHCOM, ICOM Doğa Tarihi Müzeleri Etik Kodlarını içeren kapsamlı etik kodlar geliştirmesi gerektiği kanısına varmıştır. ETHCOM, yenilenen etik kodların, ICOM üyelerinin günümüzde ve gelecekte müzeler için rehberlik sağlamasını istemektedir. ETHCOM, *Müzeler için Etik Kodların* revizyonuna ilişkin ICOM ile birlikte 2023 yılında incelenen etik kodların yeni taslağı hakkında üyelerinden görüş talep etmektedir. ETHCOM aynı zamanda geri bildirim toplamak amacıyla Ulusal ve Uluslararası Komiteler, Bölgesel İttifaklar ve bağlı kuruluşlar ile iş birliği halindedir. Yeni taslağı ilişkin yorumlarla ETHCOM, 2024'te bir Etik Kodlar taslağı oluşturmuş olacaktır. ETHCOM, gözden geçirilmiş Etik Kodların 2025'teki toplantıya kadar onaya hazır olmasını beklenmektedir.

ICOM, Şubat 2022'den bu yana Ukrayna'daki savaşın yakın takipçisidir. Kültürel mirasın korunmasını hizmet eden bir sivil toplum kuruluşu olarak da faaliyet gösteren ICOM, Ukrayna'nın kültürel mirasının Rusya tarafından kasıtlı olarak yok edilmesini şiddetle kınamakta ve 1954 Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Lahey

Sözleşmesine Taraf bir Devlet olarak yükümlülüklerinden bahsetmektedir. ICOM, Ukrayna'daki müze profesyonellerini ve çalışanlarını desteklemek, maddi ve manevi yardım yapmak, mültecilere destek olmak ve yerel ile uluslararası paydaşlar arasında bir köprü görevi görmek için uğraş vermektedir. ICOM, bu amaçla yasadışı kültür varlığı kaçakçılığı ile mücadele etmek amacıyla Ukrayna için Risk Altındaki Kültürel Varlıkların Acil Kırmızı Listesini 2022'de yayınlamıştır. Bununla birlikte uluslararası müze etiği açısından diğer önemli bir gelişme ise ICOM ile Türkiye arasında imzalanan bir anlaşma ile Türkiye'nin ICOM kırmızı listeye alınmasıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile ICOM arasında kültürel mirasın korunması adına ICOM Kırmızı Liste: Türkiye anlaşması imzalanmıştır. Antalya Müzesi'nde 24.10.2023 tarihinde düzenlenen törende atılan imzalar ile tarihi eserler kaçakçılığını önlemek amacıyla ICOM Kırmızı Liste'nin Türkiye'ye uyarlanması sağlanacaktır. İş birliği ile Türkiye için hazırlanacak ve en geç 2024'ün ekim ayında tamamlanması planlanan liste ile müzeler, koleksiyoncular, kolluk ve gümrük yetkilileri ile sanat piyasası profesyonelleri için önemli bir kaynak oluşturulması planlanmaktadır (Anadolu Ajansı, 2023).

ICOM etik kodlarının birincil rolü mesleki faaliyetleri düzenlemek ve buna göre uyulması gereken kaideleri belirlemektir (Chatterjee, 2010). Uluslararası müze mevzuatı açısından ICOM, Müzeler İçin Etik Kodları hazırlarken ve etik konusunda çalışırken çeşitli uluslararası mevzuatlara da atıfta bulunmaktadır: Gelen Eserler Etiği Beyannamesi (1970), Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Varlığın Korunmasına İlişkin Sözleşme (*Lahey Sözleşmesi* Birinci Protokol, 1954; İkinci Protokol, 1999), Kültürel Varlıkların Yasadışı İthalat, İhracat ve Mülkiyet Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesine İlişkin Tedbirler Sözleşmesi (UNESCOa, 1970), Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme CITES (Washington,1973), 1992 Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (T.C. Adalet Bakanlığı, 2024), Çalınmış ve Kanunsuz Şekilde Yurt Dışına Çıkarılmış Kültürel Varlıklar Sözleşmesi (UNIDROIT, 1995), Sualtı Kültür Mirasını Koruma Sözleşmesi (UNESCO, 2001), Somut Olmayan Kültür Mirasını Koruma Sözleşmesi (UNESCOc, 2003). İngiltere, Belçika, Danimarka, Kanada, Güney Afrika ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzeler için geliştirilen ulusal düzeyde etik kodlardan da söz edilebilir.

Müzeler koleksiyon ve sergileri konusunda bazı etik sorunlar ve ikilemler yaşayabilmektedir. Bunlara örnek olarak geçici olarak eserlerin edinme ve müze envanterine kayıt edilme süreçleri, hayırsever ve sponsorlar ile çalışmada oluşabilecek çıkar çatışması durumları, koleksiyonun müzeye devredilmesinde yaşanan mülkiyet anlaşmazlıkları, koleksiyonda insan sağlığını tehdit edebilecek tehlikeli maddenin varlığı, eserin müzede bulunmasının ve sergilenmesinin uygun olmadığı konusunda üçüncü kişiler tarafından gelen şikayetler, müzede yasadışı alım-satım, müzenin otosansür politikası, ifade özgürlüğü açısından müze materyallerinde müzenin tutumu, müzenin kurum, kuruluş ve kişiler ile kamu çıkarıyla çatışacak ya da çatışmış gibi algılanabilecek özel faaliyetler durumunda tavır ve tutumu verilebilir. Müzelerin etik sorunlar, vakalar ve ikilemler karşısında etik kodlara başvurusu önem arz etmektedir. (Museum Association, 2024).

Tablo 1. ICOM Müzeler İçin Etik Kodlar

Etik Kod No	Madde/ İfade
Etik Kod 1.	1. Müzeler somut ve somut olmayan doğal ve kültürel mirastan sorumludur.
Etik Kod 2.	2. Koleksiyonları olan müzeler, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonları korur. Müzeler koleksiyonlarını uluslararası mevzuata uygun bir şekilde koruma ve koleksiyon yönetiminden sorumludur.
Etik Kod 3.	3. Müzelerin, derledikleri ve koleksiyonlarında korudukları birincil tanıklıkların bakımı, erişilebilirliği ve yorumu konularında herkese karşı özel sorumlulukları vardır.
Etik Kod 4.	4. Müzelerin, eğitimdeki rollerini geliştirmek ve hizmet verdikleri toplum, yer ya da gruptan daha geniş kitleleri kendilerine çekmek gibi önemli bir görevleri vardır. Toplumla etkileşim ve onların mirasını tanıtmaya, müzenin eğitsel işlevinin bütünleyici bir parçasıdır.
Etik Kod 5.	5. Müze kaynakları, kamu ve hizmet yararı için fırsatlar sağlar. Müzeler hitap ettiği topluma ve ziyaretçiye faydalı olmak için kaynak yönetiminden sorumludur.
Etik Kod 6.	6. Müze koleksiyonları, kaynaklarını oluşturan toplumların kültürel ve doğal mirasını yansıtır. Bu özellikleriyle müze koleksiyonlarının, sıradan bir maddi varlığı aşan; ulusal, bölgesel, yerel, etnik, dini ya da siyasal kimlik ile güçlü bağları olan bir nitelikleri vardır. Bu yüzden, müze politikasının bu durumu dikkate alması gerekir
Etik Kod 7.	7. Müzeler, yasaların öngördüğü şekilde çalışır. Müzeler bir kurum ve koleksiyon yönetimi olarak ulusal ve uluslararası mevzuata tam olarak uymak zorundadır.
Etik Kod 8.	8. Müzeler, profesyonel şekilde çalışırlar. Müzede çalışanlar meslek onuruna göre hareket eder ve müzeyi ve mesleğini geliştirmek için bütün fırsatlardan yararlanmalı ve yararlanılmasına olanak sağlamalıdır.

Not. Veriler International Council of Museums, Code of Ethics internet sayfasından Mart 2023'te elde edilmiştir.

Yöntem

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk üniversitesi olarak, bilimsel, sanatsal ve kültürel olarak içerisinde birçok bilim insanını barındıran ve ülkenin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunan Ankara Üniversitesi bünyesinde 11 müze ve sergi salonu bulunmaktadır. Bunlardan Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi, Ankara Üniversitesi Tarihi Müzesi ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Müzesi ve Kültür Evi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı özel müze statüsünde hizmet vermektedir.

Bu araştırmanın amacı, ICOM tarafından ilk olarak 1970'te oluşturulup 2004'te revize edilerek 39 dile çevrilen Etik Kodların Ankara Üniversitesi müzelerinde ve sergi salonlarında ne düzeyde uygulandığı, bu müze ve sergi salonlarında bu birimlere özgü resmi etik kodların oluşturulup oluşturulmadığını araştırmak ve bu birimlerin müze etik kodlarını uygulamada karşılaştıkları sorunları ve taleplerini analiz etmektir.

Araştırmanın çalışma grubu Ankara Üniversitesi bünyesinde yer alan 11 müze ve sergi salonunda görev yapan tam zamanlı öğretim üyesi/müze profesyoneli/müze profesyonel/müze eğitimcilerinden oluşmaktadır.

1. Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi
2. Ankara Üniversitesi Tarihi Müzesi
3. Ankara Üniversitesi BEYAS Arşiv Salonu
4. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sergi Salonu
5. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Müzesi
6. Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi-Hemşirelik-Ebelik Sergi Salonu
7. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Sergi Salonu
8. Ankara Üniversitesi Prof. Dr. Ferruh Dinçer Veteriner Hekimliği Tarihi Sergi Salonu
9. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 75. Yıl Sergi Salonu

10. Ankara Üniversitesi Veteriner Anatomi Sergi Salonu

11. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Müzesi

ICOM'un saptadığı ve bütün müzelere uyarlanması için erişime açtığı etik kılavuzlarda belirtilen etik ilke ve standartlardan yola çıkılarak müzelerin etik kodlara uyum ölçüleri sekiz madde göz önünde bulundurularak oluşturulan görüşme formu ile belirlenmiştir. Görüşme formu Ankara Üniversitesi bünyesindeki 11 müze ve sergi salonunda görev yapan müze yetkilileri ile yapılan yüz yüze görüşmeler ile uygulanmıştır.

Çalışmada toplanan nitel veriler üzerinden betimsel analiz yapılmıştır. Veriler Jamovi 2.4.11 Programı ile 5'li likert tipinde sorulara verilen cevaplar medyan ve yüzde %25-75'lik yüzdelikleri hesaplanmıştır. Hesaplanan medyan değerlerine göre katılımcıların bu konudaki tutum ve düşünceleri ve bilgi düzeyleri değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum.

Bu araştırma kapsamında Ankara Üniversitesi müze ve sergi salonlarında ICOM tarafından oluşturulan müzeler için oluşturulan etik kodların hangilerine uyumlu olup olmadıkları betimsel ve nicel analizi yapılarak belirlenen temalarla kategorize edilerek verilmiştir.

Tablo 2. Ankara Üniversitesi Müze ve Sergi Salonlarında Etik Kod Uygulamaları

Müze/ Sergi Salonu	Etik Kodlarla Uyumlu Bulgular	Etik Kodlarla Uyumsuz Bulgular
Ankara Oyuncak Müzesi	<ul style="list-style-type: none">Müze, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma açısından tam uyumlu olduğunu ifade etmiştir. <p>Müze, bilgi birikimi oluşturmak ve bu birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma ve profesyonel çalışma konusunda uyumlu olduğunu ifade etmiştir.</p>	<ul style="list-style-type: none">Müzedede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.Müzedede etik kodlara uyum sağlamada dönemsel sorunlar yaşanmaktadır, bunun nedeni iş çeşitliliğinin fazla olması ve yeterli personelin olmamasıdır.
Ankara Üniversitesi Tarihi Müzesi	<ul style="list-style-type: none">Müze, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma ve bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma ve profesyonel şekilde çalışmaya tam uyumludur. <p>Müze, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunması, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma ve yasaların öngördüğü çalışma konusunda uyumlu, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama konusunda kararsızdır.</p>	<ul style="list-style-type: none">Müze Etik kodlar hakkında fikir sahibi değildir.Müzedede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.Müzedede yeterli sayıda personel bulunmamaktadır.
Ankara Üniversitesi Belge Yönetimi Ve Arşiv Sistemi (Beyas) Arşiv Salonu	<ul style="list-style-type: none">Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturma ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunması konusunda tam uyumludur.	<ul style="list-style-type: none">Müze Etik kodlar hakkında fikir sahibi değildir.Müzedede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.

**Ankara Üniversitesi Dil
Ve Tarih-Coğrafya
Fakültesi Sergi Salonu**

Salon, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama konusunda **uyumlu**, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olması ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **kararsızdır**. Profesyonel çalışma konusunda **az uyumludur**.

• Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **tam uyumlu** olduklarını, bilgi birikimi oluşturmak ve geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma ve profesyonel çalışma konusunda **uyumludur**.

Salon, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama ve müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma konusunda **kararsızdır**.

**Ankara Üniversitesi
Eczacılık Fakültesi
Müzesi**

• Müze, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunması, yasaların öngördüğü ve profesyonel şekilde çalışmaya **tam uyumludur**.

Müze, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olması konusunda kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama konusunda **uyumludur**.

**Ankara Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelik-Ebelik
Sergi Salonu**

• Salon, doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama, tanıtma ve yasaların öngördüğü çalışma konusunda **tam uyumlu** olduğunu, koleksiyonlarını ve bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma konusunda **uyumludur**. Salon, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olması konusunda **kararsızdır**.

Salon, profesyonel şekilde çalışma konusunda **az uyumlu**, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama konusunda **uyumsuzdur**.

**İlahiyat Fakültesi Sergi
Salonu**

• Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtımda, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma konusunda **tam uyumludur**.

Salon, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunması konusunda kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **uyumludur**.

Salonun, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını korumada **fikri yoktur**.

• Müze Etik kodlar hakkında **fikir sahibi değildir**.
• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müzede yeterli donanım bulunmamaktadır.

• Müze Etik kodlar hakkında **fikir sahibi değildir**.
• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.

• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müze Etik kodlar hakkında **fikir sahibi değildir**. Müzede etik kod uygulaması için yeterli personel ve zaman yoktur.

• Müze Etik kodlar hakkında **fikir sahibi değildir**.
• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.

**Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ferruh Dinçer
Veteriner Hekimliği
Tarihi Sergi Salonu**

Salon, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olması ve profesyonel şekilde çalışma konusunda **az uyumludur.**

• Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtma, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma ve müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma konusunda **tam uyumludur.**

Salon, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma ve profesyonel şekilde çalışma konusunda **uyumludur.**

Salon, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **kararsızdır.**

• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müze Etik kodlar hakkında **az bilgiye sahiptir.**

**Ankara Üniversitesi Tıp
Fakültesi 75.Yıl Sergi
Salonu**

• Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtma, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **tam uyumludur.**

Salon, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma ve profesyonel şekilde çalışma konusunda **uyumludur.**

Salon, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama konusunda **kararsızdır.**

• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müze Etik kodlar hakkında **fikir sahibi değildir.**
Müzede etik kod uygulaması için yeterli personel yoktur.

**Ankara Üniversitesi
Veteriner Anatomi Sergi
Salonu**

• Salon, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **tam uyumludur.**

Salon, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtma ve profesyonel şekilde çalışma konusunda **uyumludur.**

• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müze Etik kodlar hakkında **az bilgiye sahiptir.**
Müzede etik kod uygulaması için yeterli ekipman/donanım ve personel yoktur.

**Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Müzesi**

• Müze, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma ve yasaların öngördüğü şekilde çalışma konusunda **tam uyumludur.**

Müze, insanlara doğal ve kültürel mirasını koruma, yorumlama ve tanıtma, bilgi birikimi oluşturmak ve birikimi geliştirmek amacıyla birincil tanıklıklarını koruma konusunda **uyumludur.**

• Müze, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma konusunda **kararsızdır.**

• Müze, kaynakların kamu hizmet ve yararı için fırsat sağlama, müzecilik ile alakalı topluluklar ile yakın iş birliği halinde olma ve profesyonel şekilde çalışma konusunda **az uyumludur.**

• Müzede oluşturulan resmi bir etik kod yoktur.
• Müze Etik kodlar hakkında **az bilgiye sahiptir.**
Müzede etik kod uygulaması için yeterli personel yoktur.

Ankara Üniversitesi müzelerinde ve sergi salonlarında görevli yetkililerle yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilen verilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler hesaplanmış, 8 etik koda uygunluk açısından cevap verilen beşli likert tipli soru formuna cevaplar için Ortanca, 1. Çeyrek ve 3. Çeyrek değerleri Tablo 3. şeklinde verilmiştir.

Tablo 3. Ankara Üniversitesi Müzeleri Etik Kodlara Uygunluğu Açısından Tanımlayıcı İstatistikler

	Medyan Değeri	%25'lik Yüzdeleri	%75'lik Yüzdeleri
Etik Kod No: 1	5.00	4.50	5.00
Etik Kod No: 2	5.00	5.00	5.00
Etik Kod No: 3	5.00	4.00	5.00
Etik Kod No: 4	4.00	4.00	5.00
Etik Kod No: 5	3.00	3.00	4.00
Etik Kod No: 6	4.00	3.00	4.00
Etik Kod No: 7	5.00	4.00	5.00
Etik Kod No: 8	4.00	2.00	4.00

Tablo 4. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri - 1

Müzeniz İçin Oluşturduğunuz Etik Kodlar Var mıdır?		
	Verilen Cevap Sayısı	Toplam Yüzdelerik Değeri
Evet	0	0
Hayır	11	%100

Not. Katılımcıların tamamı müzelerinde ya da sergi salonlarında müzeye ya da koleksiyona özgü oluşturulmuş bir etik kod olmadığını ifade etmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 5. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri - 2

Müzedede Etik Kodlara Uyum Sağlamada Problem Var Çünkü,	Müze Etik Kodlar Hakkında Fikrimiz Yok		
	İşaretleme	Kişi Sayısı	Toplam Yüzdelerik Değeri
Yapan	Yapan	5	%45,5
Yapmayan	Yapmayan	6	%45,5

Tablo 6. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri - 3

Müzedede Etik Kodlara Uyum Sağlamada Problem Var Çünkü,	Müze Etik Kodlar Hakkında Fikrimiz Yok		
	İşaretleme	Kişi Sayısı	Toplam Yüzdelerik Değeri
Yapan	Yapan	4	%36,4
Yapmayan	Yapmayan	7	%63,6

Not. Katılımcılar, müzede ya da sergi salonunda etik kodlara uyum sağlamada problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların neredeyse tamamının ICOM etik kodları hakkında hiçbir fikri yoktur (Tablo 5 ve 6).

Tablo 7. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri – 4

Müzedede Etik Kodlara Uyum Sağlamada Problem Var Çünkü,	Müze Etik Kodlar Hakkında Yeterli Ekipman/Donanım Yok		
	İşaretleme	Kişi Sayısı	Toplam Yüzdelerik Değeri
Yapan	Yapan	3	%72,7
Yapmayan	Yapmayan	8	%27,3

Tablo 8. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri - 5

Müzedede Etik Kodlara	Müze Etik Kodlar Hakkında Yeterli Personel Yok		
	İşaretleme	Kişi Sayısı	Toplam Yüzdeler Değeri
Uyum Sağlamada	Yapan	6	%54,5
Problem Var Çünkü,	Yapmayan	5	%45,5

Tablo 9. Müzeler İçin Oluşturulan Etik Kodlara Uygunluk Açısından Sıklık Değerleri - 6

Müzedede Etik Kodlara	Müze Etik Kodlar Hakkında Yeterli Zaman Yok		
	İşaretleme	Kişi Sayısı	Toplam Yüzdeler Değeri
Uyum Sağlamada	Yapan	1	%9,1
Problem Var Çünkü,	Yapmayan	10	%90,9

Not. Katılımcılar müze etik kodları hakkında fikirleri olmadığı gibi, bu kodları uygulama konusunda çekincelerini de ifade ederek; yeterli personel, zaman ve ekipmanlara sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 7, 8 ve 9).

Etik kodlar için oluşturulan likert tipi ölçeği için analiz edildiğinde Etik Kod No:1, Etik Kod No:2, Etik Kod No:3, Etik Kod No:7'nin medyan değeri yüksektir. Etik Kod No:5'in medyan değeri diğer kodlara göre düşüktür. Etik Kod No:2'nin %25'lik değeri yüksek, Etik Kod No:8'in %25'lik değeri düşüktür. Etik Kod No:1, Etik Kod No:2, Etik Kod No:3, Etik Kod No:4 ve Etik Kod No:7'nin %75'lik değeri yüksek çıkmıştır. Müzeler etik kodlara uyum sağlamada problemin nedenleri arasında sıklık değeri incelendiğinde müzeler için etik kodlar hakkında fikir sahibi olmama ve etik kodlara uyum sağlamak için yeterli personelin bulunmaması seçenekleri için değerler yüksek çıktığı görülmüştür.

Sonuç

Etik, her zaman evrensel olarak daha iyi, daha doğru ve daha adil olanın ne olduğunu bulmaya yönelik cevaplar arayan bir disiplindir. Hayatın her alanında ve meslek yaşamında çeşitli etik sorunlar ve ikilemler ile karşı karşıya kalınabilir. Müzeler de halkın yararına çalışıp hizmet eden kurumlar olarak işlevini sürdürmektedir. Ziyaretçilere belli görev ve sorumlulukları olan müzeler iletişim, çeşitlilik, kapsayıcılık ve güven verme açısından okul dışı öğrenme ortamları olarak varlık gösterdikleri için etik kurallara bağlılık açısından sorumlulukları bulunmaktadır. Bu bağlamda müzeler, doğru ve yanlışın ne olduğunu belirleme, eylemlerden ve eylemlerin altında yatan niyetten sorumludur. ICOM tarafından kabul edilen ve evrensel ilkeler haline gelmiş müze etik kodları, müze profesyonellerinin ya da koleksiyon ile ilgilenen her bir bireyin çalışmalarında etik açıdan değerlere nasıl uyduğunu ve müzedeki özel rollerinin bu değerleri nasıl somutlaştırabileceğini anlamalarına yardımcı olmaktadır.

Etik kodların en önemli özelliklerinden biri durağan belgeler niteliğinde olmamalarıdır. Sık sık gözden geçirilip revize edilebilirler ve müzeler kendi resmi etik kodlarını oluşturabilirler. Müze etik kodları yalnızca belirli bir kurumun ve genel olarak müzedeki koleksiyon ile sergi alanının değerini değil, aynı zamanda müzelerin hizmet verdiği daha geniş toplumun değerlerini de yansıtmaktadır.

Üniversite müzeleri, oluşturduğu koleksiyonlar açısından en eski, en nadir ve en önemli nesnelere temsil ettiği için diğer müze türlerinden kendilerini ayırt etme potansiyeline sahiptir. Bu koleksiyonlar, öğretim ve bilginin ilerleyişinin maddi kanıtlarını sunar ve kurumsal miras açısından üniversiteye içsel değer sağlar; aynı zamanda daha geniş kamuoyuna da didaktik ve kültürel açıdan önem taşırlar. Üniversite müzeleri üniversitenin dış imajına halkla ilişkiler değeri sağlayabilir ve üçlü misyonu (araştırma, öğretim ve halka yönelik yorumlama) sağlamanın yanı sıra, kurumsal mirasın tanınması, üniversite müzelerine ana kurumları ile doğrudan ilişkili yenilikçi bir rol de sağlayabilir. Ankara Üniversitesi bünyesinde 11 müze ve sergi salonu bulunmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda Ankara Üniversitesi bünyesindeki sergi salonu ve müzelerin, ICOM tarafından müzeler için oluşturulan etik kodlara ilişkin farkındalığı ve uyumu incelendiğinde;

- Ankara Üniversitesi bünyesindeki üniversite müzeleri ve sergi salonları, müzeler için oluşturulmuş olan etik kodlara genel olarak bu konuda bilgi sahibi olmadıkları halde doğal ve kültürel mirası koruma, yorumlama ve tanıtma, toplumun yararı ve gelişimi için koleksiyonlarını koruma, bilgi birikimi oluşturmak ve geliştirmek

amacıyla birincil tanıklıkları koruma, doğal ve kültürel mirasın değerlendirilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunma ve yasalara uygun şekilde çalışma konusunda uyumlu oldukları gözlenmiştir.

- Ankara Üniversitesi müzelerinin ve sergi salonlarının müzeler için oluşturulmuş etik kodlar doğrultusunda belirlemiş olduğu kendi etik kod ve ilkeleri bulunmamaktadır.
- Ankara Üniversitesi müzelerinin ve sergi salonlarının kamu ve hizmet ve yararı için çeşitli fırsatlar sunma, koleksiyonların kökenini oluşturan ve hizmet ettiği topluluk ile iş birliği halinde çalışma ve profesyonel çalışma konusunda farkındalıkları vardır ancak bu işleyle az uyumlu oldukları analiz edilmiştir.
- Ankara Üniversitesi müzelerinin ve sergi salonlarının uygulayamadığı etik kodlarla ilgili olarak karşılaştıkları sorunların büyük oranda etik kodlar hakkında fikir sahibi olmamalarından ve yeterli personele sahip olmamalarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu saptamalardan hareketle, çağdaş müze tanımından yola çıkarak şeffaflık, hesap verebilirlik, sorumluluk, toplumsal ve kurumsal ahlak kuramları bütün müzelerin oluşturacağı etik kodlar arasında mutlaka yer almalıdır. Müzeler, ICOM tarafından oluşturulan etik kodları benimsemeli ve her müze kendi resmi etik kodlarını oluşturarak çağdaş müzecilik anlayışına göre revize etmelidir. Bununla birlikte etik kodlar üniversite müzelerinde ve sergi salonlarında başat müzecilik hareket belgesi olarak ele alınmalıdır. Kendi etik kodlarını oluşturan müzeler, misyon, vizyon, müze beyanı, stratejik plan ile kalite ve akreditasyon raporlarında belirtmelidir.

Müzeler etik açıdan kod metinler konusunda Türkiye genelinde müze eğitimi, müzecilik alanında bilimsel açıdan daha fazla akademik yayın yapılması önemli olacaktır. Müze eğitimi ve müzecilik alanında lisans ve lisansüstü derslerde müzelerde etik ve müzeler için oluşturulan etik kodlar konularına yer verilmelidir. Müze profesyonellerinin meslektaşları ve müze camiası olarak iç ve dış paydaşları ile tam bir iş birliği içinde çalışması gerekmektedir.

Müzedede etik anlayışın gelişimi adına müzeler için oluşturulan etik kodlar konusu bilimsel anlamda ulaşılabilirlik amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde sempozyum, konferans ve panellerde yaygınlaştırılmalıdır. Müzelerin Yönetim Kurulları, etik kodlar oluşturarak aydınlatma yükümlülüğü kapsamında hitap ettiği halka ve müze ortaklarına bilgi vermekle yükümlü olduğunun farkına varmalıdır. Üniversite müzeleri ve sergi salonları özel ya da devlet müzesi bünyesinde olmasa bile etik konusunu koleksiyonları, personeli ve ziyaretçisi adına mutlaka beyan etmeli ve uygulamalıdır. Müzedede etik kodlarının uygunluğunu test etmek adına müzedede görüş, öneri ve geri bildirimler alınmalı, eksik olunan etik ilke ve kurallar için geliştirme politikalar benimsenmelidir. Türkiye'deki üniversite müzelerinin – özellikle Onur (2009) ve Karakuş (2020)'un saptadıkları 229 adet üniversite müzesi – ICOM'un Üniversite Müzeleri ve Koleksiyonları Komitesi (UMAC) ile iletişime geçerek Türkiye'deki üniversite müzeleri ve koleksiyonlarını tanıtmaya yönelik uluslararası organizasyonlara katılım sağlamaları bu alandaki uluslararası gelişmeleri izlemek ve Türkiye'ye uyarlamak adına önemli olacaktır.

Kaynakça

- Aydın, İ. (2012). *Eğitim ve Öğretimde Etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2012). *Yönetişel, Mesleki ve Örgütsel Etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Boylan, P. (1999). Universities and Museums: past, present and future. *Museum Management and Curatorship*, 18(1), 43-56. <https://doi.org/10.1080/09647779900501801>
- Chatterjee, H. J. (2010). Object-based learning in higher education: The pedagogical power of museums. *University Museums and Collections Journal*, 3, 179–181. <https://www.ucl.ac.uk/culture/edoc-berlin.de/umacj/2010/chatterjee-179/PDF/chatterjee.pdf>
- Cites. (1973). *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*. CITES. <https://cites.org/eng/disc/text.php>/Erişim Tarihi : 01.03.2024
- Edson, B. (2016). *Museum Ethics*. London: Routledge.
- Feldman, F. (2013). *Etik Nedir?* (F.B. Aydar, Çev.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Göğebakan, Y. (2016). Üniversiteler ve Müzeler: İnönü Üniversitesi Müzeleri. *Art-E Sanat Dergisi*, 9(18), 470-490. <https://doi.org/10.21602/sduarte.282054>

- Hannan, L., Chatterjee, H., & Duhs, R. (2013). Object Based Learning: A Powerful Pedagogy for Higher Education. In A. Boddington, J. Boys & C. Speight (Eds.), *Museums and Higher Education Working Together: Challenges and Opportunities* (pp. 159–168). London : Routledge.
- <http://umac.icom.museum/wp-content/uploads/2022/03/UMAC-Guidance-Restitution-2022.pdf>/Erişim Tarihi : 01.03.2024
- ICOM. (2022). *ICOM will establish a protocol on respecting the ICOM Code of Ethics during conflicts*. ICOM. <https://icom.museum/en/news/icom-will-establish-a-protocol-on-respecting-the-icom-code-of-ethics-during-conflicts>.
- ICOM. (2013). *Code of Ethics for Natural History Museums*. ICOM. https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/07/nathcode_ethics_en.pdf
- ICOM. (2017). *ICOM Code of Ethics for Museums*. ICOM. <https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/07/ICOM-code-En-web.pdf>
- Karadeniz, C. (2020). Uluslararası Müze Çevrelerinde Toplumsal İşlevler Temalı Etik Kod Uygulamaları. *Milli Folklor Dergisi*, 16(128), 111-125. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/millifolklor/issue/58685/650946>
- Karakuş, D.G. (2020). Türkiye'deki Üniversite Müzeleri ve Koleksiyonları. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 247-280.
- Keser, Kayaalp, E. & Teoman, B. (2016). Şükrü Tül Eski Eser Koleksiyonu'nun Oluşumu ve Yüksek Öğrenim İçin Kullanımı, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(4), 601-616. <https://doi.org/10.16953/deusbed.65639>
- Lambert, T.S., Boukas, N. & Yerali, M.C. (2014). Museums and cultural sustainability: stakeholders, forces, and cultural policies, *International Journal of Cultural Policy*, 20(5), 566-587. <http://dx.doi.org/10.1080/10286632.2013.874420>
- Lourenço, M. (2004, Kasım 10-12). *Where past, present and future knowledge meet: an overview of university museums and collections in Europe* [Sözlü sunum]. Atti del XIV Congresso ANMS Il Patrimonio della scienza. Le collezioni di interesse storico, Torino.
- Macdonald, S. (2006). Expanding Museum Studies: An Introduction. In S. Macdonald (Ed.), *A Companion to Museum Studies* (pp. 1–12). UK: Blackwell Publishing.
- MacGregor, A. (2001). *The Ashmolean Museum: A brief history of the museum and its collections*. London: Jonathan Horne.
- Marstine, J. (2011). The contingent nature of the new museum ethics. In J. Marstine (Ed.), *The Routledge Companion to Museum Ethics Redefining Ethics for the Twenty-First Century Museum* (pp. 3–25). London: Routledge.
- McGhie, H.A. (2019). *Museums and the Sustainable Development Goals: a how-to guide for museums, galleries, the cultural sector and their partners*. Curating Tomorrow.
- Museum Association. (2024). *Everyday Ethics Case Studies*. Museum Association. <https://www.museumsassociation.org/campaigns/ethics/ethics-case-studies/#/>Erişim Tarihi : 15.03.2024
- Museums Association. (2002). *Code of Ethics for Museums*. Museum Association. https://www.wipo.int/export/sites/www/tk/en/databases/creative_heritage/docs/museum_assn_code.pdf/Erişim Tarihi : 01.03.2024
- Nightingale, E. & Sandell, R. (2012). Introduction. In E. Nightingale & R.Sandell (Eds.), *Museums, Equality and Social Justice* (pp. 1–11). New York: Routledge.
- Onur, B. (2009). *Üniversite Müzeleri ve Müzecilik I.Üniversite Müzeleri ve Müzecilik Sempozyumu*. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

- Pieper, A. (2012). *Etiğe Giriş*. (V.Atayman & G.Sezer, Çev.). İstanbul : Ayrıntı Yayınları.
- Silav, M. (2019). Kültür-Bellek Etkileşimi ve Üniversite Müzeleri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 63, 1487-1493. <https://doi:10.7816/idil-08-63-08>
- Simpson, A. (2014). Rethinking university museums: Material collections and the changing world of higher education. *Museums Australia Magazine*, 22(3), 18-22.
- T.C. Adalet Bakanlığı. (2024). *1992 Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi*. T.C. Adalet Bakanlığı. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020101029bm_51.pdf/Erişim Tarihi : 31.02.2024
- Tekeci, Z. (2023). Türkiye'nin kültürel mirası *kırmızı liste* ile korunacak. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/turkiyenin-kulturel-mirasi-kirmizi-liste-ile-korunacak/3031120>
- UMAC. (2022). *Guidance For Restitution and Return of Items From University Museums and Collections*. UMAC.
- UMAC. (2024). *Mission*. UMAC. <http://umac.icom.museum/about-umac/umac-history/umac-origins-2001-2021>/Erişim Tarihi : 25.02.2024
- UNESCOa. (1970). *Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili Sözleşme*. UNESCOa. <https://teftis.ktb.gov.tr/yazdir?2D2E2375C71F8EA50839B461C506A3C6>/Erişim Tarihi : 31.02.2024
- UNESCOb. (2001). *Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi*. UNESCOb. <https://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/K-Sualti-Kultur-Miras%2C-UNESCO%2C-2001.pdf>/Erişim Tarihi : 31.02.2024
- UNESCOc. (2003). *Somut Olmayan Kültür Mirasını Koruma Sözleşmesi*. UNESCOc. <https://www.unesco.org.tr/Pages/181/177>/Erişim Tarihi : 31.02.2024
- UNIDROIT. (1995). *Çalınmış ve Kanunsuz Şekilde Yurt Dışına Çıkarılmış Kültürel Varlıklar Sözleşmesi*. UNIDROIT. <https://www.unidroit.org/instruments/cultural-property/1995-convention>/Erişim Tarihi : 31.02.2024
- Were, G. (2010). Re-engaging the university museum: knowledge, collections and communities at University College London. *Museum Management and Curatorship*, 25(3), 291-304. <https://doi.org/10.1080/09647775.2010.498987>
- Yerkovich, S. (2016). *A Practical Guide to Museum Ethics*. London: Rowman & Littlefield.

EXTENDED SUMMARY

Ethics is a philosophical discipline concerned with values that can guide human behavior in both private and public spheres. At its most basic level, it deals with evaluating the behaviors of individuals within a community as good or bad. Museums and museum professionals must engage in activities that address normative questions and provide solutions while ensuring an ethical approach in museum practices. In this context, ethical thinking should be an integral part of daily museum practice. International ethical codes established by the International Council of Museums (ICOM) have enabled institutions to formulate ethical principles and standards within their organizations. Museum ethics entail examining the mutual trust between museums and the communities they serve, questioning common values and behaviors, seeking responses to problems, and striving to generate solutions, including specific rules, principles, or standards that must be adhered to. Ethical codes serve as concept lists that assist museum professionals in addressing ethical issues. They concretize descriptive universal principles for museum ethics and facilitate their implementation. Globally, museums, in line with contemporary museum concepts and the new definition of museums, are now formulating ethical codes to guide individuals with various interests among museum professionals and educators. The ethical codes officially adopted by ICOM in 2004 consist of eight articles :

- 1- Museums are responsible for tangible and intangible natural and cultural heritage, preserving and enhancing this heritage as their primary duty.
- 2- Museums with collections preserve them for the benefit and development of society, managing collections in accordance with international regulations.
- 3- Museums preserve primary witnesses to create and develop knowledge, considering the information provided by first-hand witnesses in preparing their collections.
- 4- Museums provide opportunities for informing, understanding, and managing natural and cultural heritage. They are responsible for educating visitors of all ages through their collections.
- 5- Museum resources provide opportunities for the public and the common good. Museums are responsible for managing resources to benefit the communities they serve.
- 6- Museums collaborate closely with communities that constitute the origins of collections and those they serve. They should include the community they serve in their work on collections without discrimination.
- 7- Museums operate in accordance with laws. They must fully comply with national and international legislation as institutions and collection managers.
- 8- Museums operate professionally. Museum staff act with professional integrity, making use of and facilitating all opportunities to enhance the museum and the profession.

It is within the authority of museums to ensure the implementation of ethical codes in their institutions or practices. Therefore, it is important for museums of all types to develop their own official ethical codes as examples based on established official ethical codes. University museums, serving as both research and specialty museums, represent not only the region where they are located but also many connections between life and universities and the world through their collections. Like most other museums, university museums are responsible for preserving the entrusted heritage with past, present, and future perspectives. In this regard, these responsible institutions take on certain ethical responsibilities for collectors, donors, visitors, and internal and external stakeholders, along with the elements in their collections. The University Museums and Collections Committee (UMAC), officially established by the ICOM Executive Council in June 2000, has become the global advocate for university museums and collections, guiding university museums in adopting contemporary museum approaches in scientific and applied work and closely monitoring ethical work done for museums. In this context, UMAC fully embraces the "Ethical Codes for Museums" established by ICOM. Ankara University, as the first university of the Republic of Turkey, hosts 11 museums and exhibition halls within its structure, encompassing numerous scientists and contributing significantly to the country's development in scientific, artistic, and cultural aspects. Ankara University Toy Museum, Ankara University Historical Museum, and Ankara University Faculty of Agriculture Museum and Culture House operate as special museums under the Ministry of Culture and Tourism. Ankara University Museums are listed below. Although Ankara University museums and exhibition halls demonstrate alignment with the ethical codes established for museums in terms of content,

descriptive, and quantitative measures, they do not have official ethical codes and principles determined in line with the ethical codes established for museums. An analysis revealed that Ankara University museums and exhibition halls are less compatible with creating opportunities for public service and benefit, collaborating with museum professionals, and working professionally. It was concluded that Ankara University museums and exhibition halls largely lack knowledge about ethical codes and do not have sufficient personnel and museum staff. University museums should establish ethical rules and principles as part of their obligation to enlighten the public. Museums should seek feedback and suggestions to improve themselves regarding the ethical codes they create. Museums should specify ethical codes in their mission, vision, and strategic plans. ETHCOM (Permanent Ethics Committee) and UMAC should collaborate on ethical code development efforts. Ethics should be included in education programs at the undergraduate and graduate levels in museum studies and museum education. Symposia, conferences, face-to-face and online sessions, and panels should be organized to address ethical issues in museum studies and to promote academic discussion. Collaboration with official institutions and authorities in the field of museum studies should be pursued to study the applicability of ethical codes.